

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M.P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z udziałem zainteresowanego K.Ł.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 25 października 2013 r., sygn. III AUa [...], wydanym w sprawie z wniosku M.P. z udziałem zainteresowanego K.Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego i wysokość podstawy wymiaru składek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 lipca 2019 r., zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 22 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L., wyrokiem z dnia 15 maja 2013 r., oddalił odwołanie M.P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 5 listopada 2012 r., mocą której objęto K.Ł. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 15 marca 2009 r. oraz od dnia 1 czerwca 2009 r. z tytułu wykonywania umowy zlecenia u płatnika składek - Zakładu [...] - M.P..

Następnie Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 25 października 2003 r., oddalił apelację wnioskodawcy (III AUa [...]).

W tym stanie rzeczy, w dniu 31 grudnia 2018 r. (data nadania w urzędzie pocztowym k. 8), M.P. wniósł do Sądu Apelacyjnego w [...] skargę o wznowienie postępowania w sprawie III AUa [...], domagając się uchylenia wyroku Sądu Okręgowego i Apelacyjnego oraz uchylenia, unieważnienia lub stwierdzenia nieważności decyzji organu rentowego z dnia 5 listopada 2012 r.

W treści skargi wnioskował o przeprowadzenie dowodu z zeznań W.R., który sporządził protokół kontroli z dnia 19 czerwca 2012 r., gdyż z treści relacji tego świadka, złożonych w sprawie VIII U [...], wynikają nowe okoliczności, które podważą dotychczasowe ustalenia organu rentowego oraz sądów. Dalej skarżący podał, że wiedzę o podstawie wznowienia postępowania powziął w dniu 11 października 2018 r., a zatem dochował terminu z art. 407 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny w [...], postanowieniem z dnia 22 stycznia 2019 r., odrzucił skargę.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny stwierdził, że wskazana w podstawie wznowienia przesłanka (wykrycie nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, to jest art. 403 § 2 k.p.c.) nie może być uznana za opartą na ustawowej podstawie. Otóż samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, iż podnoszona podstawa nie zachodzi. Taka skarga podlega odrzuceniu na posiedzeniu niejawnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 133; z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154). Zdaniem Sądu Apelacyjnego, późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy może stanowić podstawę wznowienia postępowania tylko wówczas, gdy przedmiotowe fakty istniały przed uprawomocnieniem się wyroku, ale nie były stronie znane lub dowody istniały w trakcie zakończonego postępowania, ale nie były objęte materiałem sprawy, ponieważ strona nie wiedząc o nich, nie mogła z nich skorzystać

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2004 r., V CZ 2/04, LEX nr 1232821). Jednocześnie określona w art. 403 § 2 k.p.c. podstawa skargi o wznowienie postępowania nie zachodzi, jeżeli w poprzednim postępowaniu istniała obiektywna możliwość powołania się na okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 158/03, LEX nr 168292).

Uwzględniając stanowisko judykatury, zeznania potencjalnego świadka ani okoliczności z nich wynikające nie stanowią ustawowej podstawy wznowienia, a skarżący nie wykazał istnienia jakichkolwiek przeszkód do wystąpienia przez niego w toku postępowania w sprawie VIII U [...] (III AUa [...]) z wnioskiem dowodowym o przesłuchanie w charakterze świadka W.R.. Jego nazwisko było możliwe do ustalenia, a tym samym taki dowód mógł być przeprowadzony w toku postępowania przed sądem pierwszej albo drugiej instancji. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny orzekł z mocy art. 410 § 1 k.p.c.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego zaskarżył zażaleniem pełnomocnik M.P., zarzucając naruszenie: art. 410 § 1 k.p.c., przez dokonanie rozważań w kierunku istnienia przyczyny wznowienia, podczas gdy uwaga Sądu powinna koncentrować się wokół ustalenia istnienia ustawowej podstawy wznowienia i zachowania terminu do wniesienia skargi; art. 403 § 2 k.p.c. w sposób mający wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, przez stwierdzenie, że w ocenie Sądu Apelacyjnego skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia (zeznania W.R. skarżący mógł powołać wcześniej), w sytuacji gdy wówczas wniosek dowodowy z zeznań tego świadka został oddalony, zaś dowód był zawnioskowany na inne okoliczności niż wynikające ze skargi o wznowienie postępowania.

Mając na uwadze powyższe, skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest oczywiście nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 399 § 1 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem. Przypomnienie tej ogólnej zasady ma na celu zwrócenie uwagi, że skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem pozwalającym na wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych. Dlatego powinna podlegać szczególnym rygorom, zarówno w zakresie formy, jak i treści (zawartości). W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania nie jest narzędziem służącym zapewnianiu jednolitości orzeczeń, nawet w sprawach o roszczenia oparte na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych. Możliwość ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy na skutek skargi o wznowienie postępowania otwiera się tylko wówczas, gdy zaistnieje jedna z ustawowych podstaw wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2006 r., I PK 5/06, LEX nr 198269).

Zarzuty skarżącego zostały skonstruowane dwutorowo. Z jednej strony neguje on stanowisko pozwalające na weryfikację czy istnienie rzeczywiście wskazana ustawowa podstawa wznowienia, z drugiej zaś akcentuje istnienie podstawy z art. 403 § 2 k.p.c., bowiem odwołujący się nie mógł skorzystać z dowodu z zeznań świadka, gdyż taki wniosek został oddalony, nadto był wnioskowany na inne okoliczności niż te wynikające ze skargi o wznowienie postępowania.

Trafnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający art. 403 § 2 k.p.c. nie oznacza *a priori*, że skarga opiera się na ustawowej podstawie, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, iż podnoszona podstawa nie zachodzi (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1981 r., I CO 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154; z 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNC 1996 nr 10, poz. 138). Krótko mówiąc, zadanie sądu, który ocenia, czy skarga o wznowienie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.), polega na tym, że ma on zweryfikować, czy podana w skardze podstawa jest w ogóle przewidziana, i czy powołane przez skarżącego okoliczności faktyczne kwalifikują się w sposób abstrakcyjny pod którąkolwiek z podstaw przewidzianych w ustawie, to jest, czy

wypełniają hipotezę którejkolwiek z norm opisujących ustawowe znamiona podstawy wznowienia. Badając, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, sąd bierze pod uwagę jedynie treść twierdzeń faktycznych zawartych w skardze i nie weryfikuje ich prawdziwości. Zakładając prawdziwość tych twierdzeń sąd sprawdza, czy mógłby dokonać ich subsumpcji pod hipotezę którejkolwiek z przewidzianych w ustawie podstaw wznowienia, co wiąże się z istoty rzeczy z koniecznością dokonania wykładni hipotezy norm opisujących ustawowe podstawy wznowienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, LEX nr 2051036; z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, LEX nr 2482587). Mając na uwadze powyższe, nie można podzielić poglądu skarżącego o naruszeniu art. 410 § 1 k.p.c.

Natomiast wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależnione od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w czasie postępowania, ale nie zostały w nim powołane; po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy; po trzecie, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Sąd Najwyższy podziela ocenę Sądu Apelacyjnego, że wnoszący skargę nie wykazał opisanej powyżej podstawy.

W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że w przypadku oparcia skargi o wznowienie postępowania na twierdzeniu o wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, konieczne jest wskazanie, na czym wpływ tych nowych okoliczności faktycznych czy środków dowodowych na wynik sprawy miałby polegać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2015 r., II CZ 65/15, LEX nr 1816590). Z istoty rzeczy chodzi więc o takie środki dowodowe, które w odniesieniu do skarżącego miały charakter „nieujawnialny”, bo strona nie miała do nich dostępu, nie znała ich (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CZ 13/11, LEX nr 1102870). Tymczasem z treści zażalenia wynika, że postać świadka była znana stronie odwołującej się. Był on co prawda wnioskowany w postępowaniu mającym podlegać wznowieniu, lecz taki wniosek został oddalony, choć był wnioskowany na inne okoliczności niż w skardze o wznowienie postępowania. W tej sytuacji podkreślić należy, że poza

treścią art. 403 § 2 k.p.c. pozostają fakty, które strona powinna była znać (tu chociażby z racji treści protokołu kontroli), a tym samym eliminuje się argument o braku możliwości dostępu do tego środka (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 r., I CZ 1/15, LEX nr 1653738). Innymi słowy mówiąc, strona mogła (i powinna była) podjąć trud wprowadzenia do procesu tezy dowodowej zmierzającej ku wyjaśnieniu jej racji. Jak wiadomo nie uczyniła tego, nie precyzując zresztą w zażaleniu, o jakie argumenty chodziło w postępowaniu głównym, a o jakie chodzi w rozpoznawanej sprawie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że podstawa skargi nie zachodzi, jeżeli uprzednio istniała obiektywna możliwość powołania się na środki dowodowe, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej opieszałości, zaniedbań, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby powołania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 maja 1968 r., I CO 1/68, OSNCP 1969 nr 2, poz. 36; z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 4 marca 2005 r., III CZ 134/04, LEX nr 1511050). Nie stanowi też nowego dowodu w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. taki dowód, z którego strona mogła skorzystać przy dołożeniu należytej staranności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2009 r., II CZ 16/09, LEX nr 1353171). Waler "nowości" mają zatem jedynie środki dowodowe w znaczeniu wskazanym wyżej, a nie nowe jako zgłoszone po raz pierwszy, a tym bardziej kolejny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., V CSK 284/17, LEX nr 2521619).

Z tych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.